

پیشگیری از آسیب های اجتماعی

پیشگیری اولیه به این معناست که تلاش کنیم مهارت‌ها و توانمندی‌های کودکان و نوجوانان را برای مراقبت از خود در برابر رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی ارتقاء بدهیم. یکی از ضرورت‌های مهم برای تکمیل رویکرد پیشگیری اولیه برای محافظت و مراقبت از کودکان و نوجوانان، استقرار نظام مراقبت اجتماعی از کودکان و نوجوانان به ویژه نوجوانان در معرض خطر و پرخطر است و برای تحقق این موضوع همکاری دستگاه‌های فرهنگی و اجتماعی، خانواده‌ها و رسانه‌ها با وزارت آموزش و پرورش در جهت گسترش خدمات پیش‌گیرانه و مراقبتی در سطح مدارس دارای اهمیت زیادی است. مدرسه به عنوان یک محیط آموزشی اگر نتواند وظایف تربیتی خود را به نحو مطلوب انجام دهد و بدون توجه به وظایف علمی و اجتماعی خود و بی‌علاقگی نسبت به درک نیازهای روحی نوجوان، فقط به آموزش کلیشه‌ای صرف بپردازد قطعاً به پایگاهی برای کج‌روی و انحراف دانش‌آموزان تبدیل خواهد شد. از این رو مسئولان آموزشی باید به نوجوان آموزش دهند که چگونه با واقعیت‌ها روبرو شوند. موسسات آموزشی نقش موثری در بهداشت روانی و فراهم آوردن محیطی سالم در جهت رشد فکری و شکوفایی اندیشه‌ها دارند که برای ایفای چنین نقشی معلمان و مسئولان مدارس باید از سلامت روانی کافی برخوردار باشند. به همین دلیل باید از همکاری و همفکری اولیای کودکان، خود بچه‌ها و مسئولان مدارس به صورت مشترک استفاده شود و در هر واحد آموزشی یک شورا و یا انجمن برای بررسی و برنامه‌ریزی مسائل تربیتی و فکری دانش‌آموزان آن مدرسه تشکیل شود تا به موقع و به جا پیش‌گیری‌های لازم به عمل آید.

به هر حال باید بپذیریم آموزش و پرورش به عنوان اصلی‌ترین نهاد اجتماعی بیشترین تاثیر تربیتی را بر روی یکایک افراد جامعه دارد به شرطی که به موقع و به جا، بتواند کارکرد جامعه پذیری و در کنار آن پیش گیری از آسیب های اجتماعی را بدون هیچ وقفه و خللی به شکلی مطلوب و مناسب به انجام رساند.

دانش آموزان با موضوعات مختلفی همچون گروه‌های خلافکار، خشونت، مصرف الکل، دارو و مواد مخدر، مشکلات جنسی و دیگر رفتارهای پرخطر و بالقوه آسیب‌زا درگیر هستند. علاوه بر این دانش آموزان در زندگی روزمره با استرس‌زاهای محیطی مانند از دست دادن والدین در اثر طلاق، خشونت خانواده، مصرف یا سوء مصرف الکل و مواد مخدر توسط والدین یا یکی از اعضای خانواده، آزار جسمی و جنسی و طردشدگی مواجه هستند. هدف عمده مداخله های مبتنی برمدرسه فراهم آوردن موقعیت و تجاربی است که در بستر آن توانایی‌ها و شایستگی‌های مقابله‌ای و مدیریتی کودکان در مواجهه با پیچیدگی‌های محیط و شرایط نامساعد زندگی روزمره افزایش یابد. برنامه‌های نوین بهداشت روان و مداخلات پیشگیرانه مدرسه‌محور به نتایج متنوعی از قبیل افزایش حضور در مدرسه، بهبود عملکرد تحصیلی، کاهش ترک تحصیل و کاهش رفتارهای ضد اجتماعی و مصرف دارو، الکل و مواد منجر می‌شوند.

در واقع می توان چنین استنباط نمود که ریشه‌ی اغلب آسیب پذیری‌های اجتماعی دانش آموزان را باید در عدم آشنایی کافی آنها با مهارت‌های اجتماعی دانست؛ به طوری که نقطه‌ی کوری در رشد شخصیت دلخواه و اجتماعی جوانان وجود دارد و آن این است که متاسفانه جوانان امروز خود را نشناخته‌اند و به توان و قدرت فراوان خود باور ندارند، به علاوه از شرایط و موقعیت اجتماعی خود آگاهی ندارند. بنابراین بررسی نقش آموزش مهارت‌های اجتماعی در کاهش آسیب های اجتماعی در مدارس ضروری است. توجه به مهارت‌های اجتماعی در برنا مه ریزی درسی، نشان دادن تاثیرات مخرب دوستان نالایق و ناشایست و چگونگی قطع ارتباط با آنان، آموزش مهارت‌های زندگی نظیر دوست‌یابی و خودشناسی و کشف خود در محتوای آموزشی، اجازه‌ی ابراز وجود به دانش آموزان از طریق دادن مسئولیت و استفاده از دیدگاه‌های آنان در مدرسه، تقویت عزت نفس و احترام دانش آموزان توسط معلم، تقویت ارزشهای دینی دانش آموزان توسط معلمان، تقویت ارزشهای دینی در خانواده، آموزش نه گفتن از کودکی در خانواده‌ها از طریق اهمیت دادن به اظهار نظر وی و شروع از موارد کوچک و غیرمهم؛ جزو مواردی هستند که باید به دانش آموزان آموزش داده شوند.